

Nr 40

Kungl. Maj:ts proposition angående stödåtgärder på fiskets område, m. m.; given Stockholms slott den 3 mars 1972.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

INGEMUND BENGTTSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att drygt 7 milj. kr. under budgetåret 1972/73 skall stå till förfogande för fiskets marknadsreglering m. m., varav ca 1,2 milj. kr. för prisregleringen på ostkusten. Vidare föreslås att föreningen Svensk fisk, vilken svarar för prisregleringsverksamheten på väst- och sydkusten, fr. o. m. budgetåret 1972/73 även skall svara för regleringsverksamheten på ostkusten. Föreningen Svensk fisk föreslås dessutom få vidgade möjligheter att genom olika marknadsstabiliserande åtgärder på effektivast möjliga sätt utnyttja de medel, som står till dess förfogande för fiskets marknadsstöd. Slutligen föreslås särskilda stödåtgärder med anledning av visst förbud mot sillfiske i Nordsjön och Skagerak.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 3 mars 1972.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Bengtsson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *stödåtgärder på fiskets område, m. m.* och anför.

Inledning

Statens jordbruksnämnd har med skrivelse den 14 december 1971 avgett förslag till prisregleringsåtgärder på ostkusten efter den 30 juni 1972 och med skrivelse den 11 februari 1972 förslag till reglering av priserna på fisk under budgetåret 1972/73, m.m. Skrivelser i frågan har vidare den 11 februari 1972 lämnats av Svensk fisk, ekonomisk förening, och den 17 februari 1972 av fiskerinäringsutredningen.

Reglering av priserna på fisk m. m.

Nuvarande ordning

Prisregleringen på *väst- och sydkusten* innebär att minimipriser fastställs på de viktigaste fiskslagen. Härigenom möjliggörs för fiskarna att få ut lägst dessa priser för den fisk, som säljs till konsumtion inom landet eller för export till sådana länder där införseln inte är centraliserad. Den fisk, som inte kan säljas till fastställda minimipriser, övertas av en särskild prisregleringsförening, Svensk fisk, ekonomisk förening. Den fisk som tas över säljs inom landet till djurföda eller till beredning av fiskmjöl och för export till länder med centraliserad införsel. För denna verksamhet tillförs föreningen medel från jordbruksnämndens prisregleringskassa för fisk. För fisk, som övertagits av föreningen Svensk fisk, utbetalas till fiskaren ett s. k. garantipris. På sydkusten utbetalas dessutom ett prisutjämningsbidrag med visst belopp per kg djupfryst torskfilé.

På *ostkusten* utgår stöd till strömmingsfisket under en sexårsperiod räknat fr. o. m. den 1 juli 1966. Stödet utgår med årliga belopp som f. n. uppgår till lägst 167 400 kr. och högst 372 100 kr. Stödet finansieras med medel från prisregleringskassan för fisk. Prisregleringen och där-

med sammanhängande åtgärder administreras av en särskild förening, Ostkustens prisregleringsförening, och omhänderhas närmast av producentkooperativa fiskförsäljningsföreningar. Tillsammans med de regleringsavgifter som medlemmarna i ostkustens fiskförsäljningsföreningar tillskjuter utgör det belopp som f. n. disponeras för stödet till strömmingsfisket högst 781 300 kr. Enligt beslut av 1968 års riksdag skall efter den 30 juni 1972 även ostkusten inordnas i fiskets gemensamma regleringssystem.

För att bestrida kostnaderna för regleringsverksamheten på väst- och sydkusten får föreningen Svensk fisk budgetåret 1971/72 från prisregleringskassan ett belopp, som tillsammans med de ränteinkomster under budgetåret som föreningen eller dess konjunkturutmättningsfond har, uppgår till 5 milj. kr. Föreningen får vidare för sin verksamhet under året använda de fettvaruavgifter, som till ett belopp av högst 1 milj. kr. förs över till prisregleringskassan för fisk.

Prisregleringsavgifterna erläggs av förstahandsuppköpare av fisk m. fl. Avgift tas upp på såväl svenskfångad som importerad saltvattensfisk. Bestämmelser om avgiften finns i förordningen (1952: 320) om prisregleringsavgift för fisk m. m. (omtryckt 1966: 180). Principen är i fråga om fisk som prisregleras att avgift endast tas ut för sådan fisk som säljs till lägst statligt minimipris. När det gäller fisk som inte prisregleras utgår avgift, om fisken inte bevisligen säljs för annat ändamål än för att förbrukas som människoföda. Avgiften utgår fr. o. m. den 1 september 1963 med 3 % av inköpspriset på fisk. Undantag utgör saltad, sockersaltad eller kryddad sill som importeras eller bereds ombord på svensk båt, där avgiften utgör 0,2 % av inköpsvärdet. På västkusten utgår avgift på all fisk utom skarpsill, s. k. lodd sill och långa. För fisk som förs i land på sydkusten tas avgift ut på sill (strömming), torsk, horngädda, skrubba och rödspätta. På ostkusten utgår ingen statlig avgift. Enligt kungörelsen (1959: 111) om införselavgift på vissa slag av filead fisk och Kungl. Maj:ts beslut den 28 juni 1963 utgår vidare införselavgift vid import, som i tullhänseende är berättigad till områdesbehandling enligt EFTA-konventionen, med 25 öre/kg för färsk eller kyld filead torsk, kolja, gråsej och vitling samt vid annan införsel med 45 öre/kg för såväl färsk, kyld som fryst filead torsk, kolja, gråsej, vitling och kungsfisk. Prisregleringsavgifter samt införselavgifter på fisk tillförs jordbruksnämndens prisregleringskassa för fisk.

Under budgetåret 1968/69 förfogade föreningen Svensk fisk över sammanlagt 2,8 milj. kr. för den löpande prisregleringsverksamheten, varav 2,2 milj. kr. från prisregleringskassan för fisk och återstoden ränteinkomster på medel som tillfördes föreningen i samband med dess tillkomst. Det ekonomiska resultatet för verksamhetsåret gav ett underskott på 125 000 kr. som täcktes av medel i föreningens konjunkturutmättningsfond.

För budgetåret 1969/70 tillfördes föreningen Svensk fisk för den löpande verksamheten ytterligare inkomster genom att fr. o. m. den 1 juli 1969 regleringsavgift återinfördes på vissa fiskslag. Merinkomsten för föreningen blev större än beräknat bl. a. på grund av betydande avgiftsinkomster på saltad och kryddad sill som under året importerats i stället för avgiftsfri islandssill. Sammanlagt förfogade föreningen under året över 6,4 milj. kr. för den prisreglerande verksamheten, varav 5,4 milj. kr. från prisregleringskassan för fisk och återstoden ränteinkomster på egna medel. Det ekonomiska resultatet av den prisreglerande verksamheten utvisade att endast 2,4 milj. kr. behövt tas i anspråk. Av medel som i särskild ordning ställts till förfogande för föreningen för avsättningsfrämjande åtgärder förbrukades under budgetåret ca 900 000 kr., och återstoden vid utgången av budgetåret utgjorde ca 500 000 kr. Behållningen i föreningens konjunkturutmättningsfond uppgick vid slutet av budgetåret 1969/70 till 15,7 milj. kr.

Budgetåret 1970/71 förfogade föreningen för den löpande verksamheten över 8,5 milj. kr. Av detta belopp har 6,5 milj. kr. förts till föreningen från prisregleringskassan, medan resten har utgjorts av ränteinkomster på egna medel samt av återstående tidigare i särskild ordning anvisade medel för avsättningsfrämjande åtgärder. Av disponibla medel har föreningen för prisreglering och administrationskostnader tagit i anspråk 2,7 milj. kr. och för avsättningsfrämjande åtgärder och upplysningsverksamhet 1 milj. kr. Återstoden eller 4,7 milj. kr. har förts till föreningens konjunkturutmättningsfond, som vid verksamhetsårets slut visade en behållning av 19,9 milj. kr.

I sitt förslag till finansieringen av prisregleringen för budgetåret 1971/72 beräknade nämnden att av tillskott från prisregleringskassan och ränteinkomster på egna medel skulle högst 6 milj. kr. komma att stå till förfogande för föreningen Svensk fisk. Behållningen i prisregleringskassan den 30 juni 1971 uppgick till 22,1 milj. kr., varav dock för särskilda konsolideringslån utbetalats 2,5 milj. kr.

Fiskerinäringens utredningen

Fiskerinäringens utredningen anger i skrivelse den 17 februari 1972 att den har för avsikt att i sitt slutbetänkande närmare behandla fiskeripolitikens mål och medel. Enligt utredningens uppfattning är det dock angeläget att vissa ändringar i stödsystemet genomförs redan fr. o. m. budgetåret 1972/73. I samband med att föreningen Svensk fisks verksamhet fr. o. m. detta budgetår kommer att omfatta samtliga kuststräckor kan då också i enlighet med 1970 års grundläggande principer för fiskeripolitiken nya former av marknadsstöd prövas av föreningen. Mot denna bakgrund föreslår utredningen vissa ändringar i fråga om föreningen Svensk fisks verksamhet.

Utredningen anser det angeläget att riktlinjerna för föreningen Svensk fisks verksamhet inte hindrar föreningen att genom olika marknadsstabiliserande åtgärder på effektivaste sätt utnyttja de medel, som står till dess förfogande för fiskets marknadsstöd. Detta innebär bl. a. att föreningen bör ha möjlighet att om så anses påkallat främja avsättningen genom att lämna prisutjämningsbidrag eller regionalt fraktstöd. Minimipris- och garantipriserna bör enligt utredningens uppfattning fastställas enligt nuvarande grunder, varvid föreningen bör ha möjlighet att ingripa i marknadsutvecklingen genom att temporärt fastställa minimipris som understiger garantipris. Fisk som av föreningen köpts till garantipris bör enligt utredningen liksom hittills i princip inte få säljas under minimipriset till sådana användningsområden, som normalt täcks med köp till lägst minimipris. Föreningen bör emellertid, så långt detta kan ske utan att den ordinarie avsättningen störs, ha möjlighet att ordna avsättningen av överskottskvantiteterna så att kostnaderna för regleringen i möjligaste mån begränsas. Föreningen bör således enligt utredningens uppfattning kunna avsätta överskottskvantiteterna på utlandsmarknaderna till priser understigande minimipris utan att denna avsättningsmöjlighet begränsas till länder med centraliserad export samt på motsvarande sätt vid vissa tillfällen på den inhemska marknaden för speciella ändamål.

Utredningen anför att enligt beslut av 1970 års riksdag skall marknadspolitiska åtgärder även vidtas för att stimulera avsättningen av fisk. Föreningen Svensk fisk har redan nu möjlighet att lämna stöd till åtgärder, som förbättrar marknadsföringen och mottagningsförhållandena på fiskets område, och vidare kan föreningen använda de medel, som anslås för den löpande regleringsverksamheten, för upplysningsverksamhet. Det är emellertid enligt utredningens uppfattning angeläget att föreningen får ytterligare möjlighet att vidta åtgärder, som stimulerar till ökad avsättning av fisk. Sådana åtgärder ligger nämligen enligt utredningen helt i linje med föreningens övriga verksamhet då ökad avsättning begränsar överskottskvantiteterna och därmed minskar kostnaderna för prisregleringen. Föreningen bör följaktligen bl. a. aktivt kunna medverka till åtgärder, som leder till en utbyggnad och förbättring av berednings- och distributionskapaciteten. Denna medverkan bör enligt utredningens uppfattning i första hand gälla organisatoriska frågor, då det ekonomiska stödet i detta sammanhang främst bör lämnas inom ramen för stödet till fiskets berednings- och konserverindustri. Utredningen föreslår dock att föreningen Svensk fisk även bör ha möjlighet att med vissa ekonomiska insatser bidra till avsättningsfrämjande åtgärder av ifrågavarande karaktär.

Utredningen berör slutligen frågan om föreningen Svensk fisks konjunkturutjämningsfond. Enligt gällande regler får fondens medel tas i anspråk endast om oförutsedda förhållanden så påkallar, vilket inne-

bär att stödåtgärderna i princip inte får utformas så att redan i förväg kan förutses att fondmedel kommer att förbrukas. Om fondmedel skall förbrukas, kan detta ske utan att frågan prövas av jordbruksnämnden endast om beslutet i frågan har biträtts av ordföranden i föreningen. Vidare får det belopp som förbrukas under ett regleringsår inte överstiga en fjärdedel av fondens behållning vid utgången av föregående regleringsår utan Kungl. Maj:ts medgivande eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, jordbruksnämndens medgivande.

Vid tillkomsten av föreningen Svensk fisk den 1 juli 1968 uppgick konjunkturutjämningsfonden till drygt 11 milj. kr. Därefter har fondens behållning ökat till närmare 20 milj. kr. Utredningen anser att det i och för sig är angeläget att medel finns för att täcka de utgifter, som kan uppstå på grund av oförutsedda förhållanden. Samtidigt är det dock enligt utredningen önskvärt att konjunkturutjämningsfonden även kan användas för att under olika år utjämna behovet av medel för den löpande regleringsverksamheten. Utredningen föreslår därför med hänsyn till fondens nuvarande storlek att vid särskilda behov högst en fjärdedel av fondens medel får användas för den löpande regleringen och att hänsyn härtill får tas när stödåtgärderna fastställs. Liksom hittills bör fondmedlen få förbrukas utan att frågan prövas av jordbruksnämnden endast om beslutet i frågan har biträtts av ordföranden i föreningen. Vidare bör enligt utredningen gälla att medel från fonden utan Kungl. Maj:ts prövning inte får tas i anspråk i sådan utsträckning att fondens behållning kommer att understiga 10 milj. kr.

Statens jordbruksnämnd

Efter överläggningar med representanter för Ostkustfisk, centralförening u. p. a., Svenska ostkustfiskarnas centralförbund och föreningen Svensk fisk har nämnden i förut nämnd skrivelse lagt fram förslag beträffande *prisregleringsåtgärder på ostkusten* efter den 30 juni 1972.

Jordbruksnämnden anger att fiskarorganisationerna på ostkusten är införstådda med att Ostkustens prisregleringsförening avvecklas med utgången av budgetåret 1971/72 och att ostkusten fr. o. m. den 1 juli 1972 institutionellt inordnas i föreningen Svensk fisk. I samband härmed bör enligt nämnden eventuella tillgångar i Ostkustens prisregleringsförening och i den till föreningen knutna konjunkturutjämningsfonden — sedan skulderna och föreningsmedlemmarnas insatser betalats åter — föras över till föreningen Svensk fisk. Enighet råder vidare om att såväl centralföreningen Ostkustfisk som Svenska ostkustfiskarnas centralförbund skall ingå som medlemmar i föreningen Svensk fisk med vardera fem insatser och att antalet styrelseledamöter i föreningen skall ökas så att även ostkustfiskarna blir företrädare i styrelsen. Det förut-

sätts härvid att en ordinarie styrelseledamot skall representera Ostkustfisk och suppleanten för denne centralförbundet samt att föreningens arbetsutskott utökas med dessa personer. De stadgändringar och övriga beslut som krävs i detta sammanhang förutsätts komma att fattas av föreningarnas stämmor våren 1972.

I fråga om utformningen av prisregleringen av strömming har ostkustens fiskarorganisationer enligt jordbruksnämnden betonat att svårigheter kan uppstå, om denna reglering inordnas i det minimiprissystem, vilket tillämpas på väst- och sydkusten. Enligt organisationerna avhänder sig ostkustfiskarna i så fall den rätt som de nu har att själva bestämma priserna på strömming för färskkonsumtion m. m. oberoende av att överskott samtidigt uppstår och att själva svara för strömmingsöverskotten. Organisationerna befarar att följderna av ett minimiprissystem skulle bli ett försämrat ekonomiskt utbyte vid avsättning till färskkonsumtion. Dessutom anser organisationerna att överskotts-försäljningen i fiskförsäljningsföreningarnas egen regi ger möjligheter till bättre ekonomiskt resultat. Med hänsyn till de särpräglade förhållandena på ostkusten har organisationerna ifrågasatt möjligheten att helt samordna de båda regleringssystemen. Erfarenheterna av det nuvarande systemet, som växt fram under en längre tid, anges visa att det är ändamålsenligt, och organisationerna vill därför i varje fall inte f. n. byta ut detta mot ett annat system.

Även jordbruksnämnden anser att det nuvarande systemet för prisreglering av strömming tills vidare i princip bör bibehållas även efter den 30 juni 1972 men att administrationen av regleringen från denna tidpunkt bör flyttas över till föreningen Svensk fisk. Denna förening bör således fr. o. m. budgetåret 1972/73 besluta om prisstödets avvägning och se till att bl. a. de villkor iakttas, som inryms i den till grund för regleringen på ostkusten nu gällande överenskommelsen. Förslaget innebär i övrigt att fiskförsäljningsföreningarna på ostkusten och/eller deras centralorganisation Ostkustfisk även i fortsättningen får bestämma priserna på strömming för olika ändamål och nyttiggöra överskotten. Nämnden förutsätter dock att de båda regleringssystemen i viss utsträckning samordnas i syfte att säkerställa att konkurrensen mellan de olika kuststräckorna i möjligaste mån sker på lika villkor och att inte åtgärder vidtas, som motverkar en rationell utveckling av fisket och av avsättningsförhållandena. För att skapa förutsättningar härför och för att föra de båda systemen närmare varandra är det enligt nämnden nödvändigt att redan i det inledande skedet på ostkusten införs samma begreppsterminologi som används av föreningen Svensk fisk. Nämnden förutsätter också att prissättningen på ostkusten kommer att ta sikte på att inte vid något tillfälle underskrida den minimiprisnivå som för motsvarande vara och användningsändamål gäller för syd- och västkusten. Även om uppkommande överskott lik-

som nu disponeras och nyttiggörs av föreningen Ostkustfisk och/eller de lokala fiskförsäljningsföreningarna, bör samråd ske med föreningen Svensk fisk beträffande avsättningen, och föreningen Svensk fisk bör vidare kunna meddela riktlinjer för avsättningen av de överskott på ostkusten som prisregleras så att en osund priskonkurrens undviks.

Jordbruksnämnden föreslår att budgetåren 1972/73 och 1973/74 särskilda avgifter liksom hittills tas ut av medlemmarna i de fiskförsäljningsföreningar, som är anslutna till centralföreningen Ostkustfisk. Denna avgift bör enligt nämnden utgå med 4 öre/kg för strömming som av fiskförsäljningsföreningarna tas emot direkt av fiskare och säljs till färskkonsumtion och till filéråvara samt till rökning. Dessutom bör enligt nämndens förslag avgift utgå med 2 öre/kg för strömming som avsätts till andra ändamål som inte är att beteckna som överskottsändamål. Avgiftsmedlen skall inbetalas till jordbruksnämnden och tillföras nämndens prisregleringskassa för fisk.

För prisregleringen på ostkusten skall enligt jordbruksnämndens förslag föreningen Svensk fisk från prisregleringskassan för fisk få ett belopp som motsvarar de avgifter, som av ostkustens fiskförsäljningsföreningar inbetalats till prisregleringskassan, samt därutöver ett belopp som för budgetåret 1972/73 svarar mot två gånger avgiftsbeloppet och för budgetåret 1973/74 mot 1,5 gånger avgiftsbeloppet.

Enligt nämndens beräkningar innebär detta att för prisregleringen på ostkusten under budgetåret 1972/73 kommer att stå till förfogande sammanlagt omkring 1,2 milj. kr. och under budgetåret 1973/74 omkring 1,0 milj. kr. Finansieringssystemet innebär bl. a. att fiskförsäljningsföreningarna på ostkusten stimuleras att avsätta största möjliga kvantiteter för färskkonsumtion m. m. eftersom stödet ökar i motsvarande grad. Medlen skall liksom hittills betalas ut som tillskott till de priser, som medlemmarna i fiskförsäljningsföreningarna får ut för strömming som säljs till djurföda eller exporteras. Prisstöd bör emellertid inte längre utgå för saltströmming. Förslaget innebär vidare att föreningen Svensk fisk kan bestämma att medlen används även för andra åtgärder, som effektiviserar förstahandsmottagningen och avsättningen av strömming, samt för kvalitetsförbättrande åtgärder i samband med marknadsföringen. Föreningen Svensk fisk kan vidare inom ramen för givna direktiv bidra med ytterligare medel till stöd för ostkustfisket.

Jordbruksnämnden avser att med uppmärksamhet följa utvecklingen på området. Nämnden föreslår att den skall ha befogenhet att ändra regleringarna så att — om möjligheter till detta öppnas — systemen på de olika kuststräckorna ytterligare samordnas. I varje fall bör enligt nämndens förslag samordningsfrågan och den särreglering som här föreslås för ostkustens vidkommande ses över av nämnden inför de förslag om regleringarna på fiskets område, som nämnden kommer att avge för budgetåret 1974/75. Jordbruksnämnden utgår från att för-

eningen Svensk fisk under mellantiden verkställer de utredningar som krävs för att klarlägga bl. a. de tekniska förutsättningarna för en önskvärd samordning av systemen.

Ostkustfiskets organisationer och föreningen Svensk fisk har biträtt nämndens förslag. Från föreningen Svensk fisks sida har härvid framhållits angelägenheten av att främja arbetet med att samordna praktiska anordningar inom regleringsområdet. Jordbruksnämndens konsumentdelegation har ingen erinran mot förslaget.

Efter överläggningar med fiskets förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation har nämnden i förut nämnd skrivelse lagt fram förslag beträffande *reglering av priserna på fisk på väst- och sydkusten under budgetåret 1972/73, m. m.*

Jordbruksnämnden föreslår att föreningen Svensk fisk för den löpande verksamheten under budgetåret 1972/73 från prisregleringskassan får 4 milj. kr. Föreningen bör dessutom enligt nämndens förslag för sin verksamhet få använda de ränteinkomster som under året uppkommer hos föreningen eller dess konjunkturutmättningsfond. I likhet med vad som gällt för de senaste två budgetåren bör vidare regleringskassan för fisk tillföras högst 1 milj. kr. av de fettvaruavgifter, som utgår vid härdning av sillolja av inhemsk råvara, med avdrag för vad som kan beräknas restitueras. Ett belopp motsvarande sålunda överförda fettvaruavgifter föreslås tillföras föreningen Svensk fisk för dess verksamhet budgetåret 1972/73.

Förslaget innebär enligt nämnden att föreningen Svensk fisk för den löpande verksamheten under budgetåret 1972/73 kommer att förfoga över ungefär samma belopp som under innevarande budgetår. Beloppet är avsett att täcka såväl kostnaderna för den egentliga prisregleringsverksamheten som föreningens utgifter för marknadsfrämjande åtgärder och upplysningsverksamhet. Föreningen kommer vidare enligt nämndens förut redovisade förslag att för strömmingsstödet på ostkusten förfoga över omkring 1,2 milj. kr.

Nämnden anger att fiskets förhandlingsdelegation vid överläggningarna har aktualiserat ett tidigare framfört önskemål om att prisregleringsavgiften höjs i syfte att öka prisregleringskassans inkomster. Nämnden har härvid hänvisat till att nämnden i sin skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 januari 1970 anfört att enighet förelåg om att ifrågasvarande spörsmål i första hand borde tas upp till behandling inom fiskerinäringsutredningen.

Jordbruksnämnden hemställer om bemyndigande att under budgetåret 1972/73 ta upp regleringsavgifter på fisk i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder som tillämpas och i enlighet med vad som förslagits få besluta om att utbetala medel ur prisregleringskassan för att upprätthålla fiskprisregleringen.

Importen och exporten av fisk och fiskprodukter regleras genom för-

ordningen (1953: 372) angående reglering av utförseln av vissa slag av fisk och skaldjur (ändrad 1971: 1237) och förordningen (1953: 374) angående reglering av införseln av fisk och skaldjur m. m. (ändrad 1971: 1238). Förordningarna gäller tills vidare enligt särskilda kungörelser (1967: 136 resp. 137). Även i fråga om import- och exportregleringen av fisk anser nämnden att regleringen under budgetåret 1972/73 bör ordnas i huvudsak enligt de grunder, som har gällt under innevarande budgetår. Detta innebär bl. a. fortsatt bemyndigande för nämnden att dels föreskriva att exporten till länder med centraliserad import skall ske genom föreningen Svensk fisk, dels — inom ramen för gällande internationella bindningar — reglera importen av fisk i den omfattning som är nödvändig för att upprätthålla prisregleringssystemet. Nämnden erinrar också om att enligt Kungl. Maj:ts beslut den 19 december 1969 gäller dels minimipriser och licenstvång vid införsel av fryst filead torsk och kolja, dels minimipriser vid utförsel av fryst filead rödspätta, torsk och kolja till Storbritannien.

Nämnden anser att behållningen i prisregleringskassan för fisk på villkor, som fastställts av Kungl. Maj:t genom beslut den 3 september 1954 och den 11 april 1958, under budgetåret 1972/73 bör få användas för lån till föreningen Svensk fisk för att tillfälligt finansiera krediter för försäljning av fisk på export.

För att täcka kostnaderna för kvalitetskontrollen av fiskvaror behövs även i fortsättningen tillskott av prisregleringsmedel. Nämnden hemställer om bemyndigande att under nästa budgetår för detta ändamål använda medel från prisregleringskassan till erforderligt belopp.

Nordostatlantiska fiskerikonventionen

I enlighet med en rekommendation av Nordostatlantiska fiskerikommissionen i vilken bl. a. Sverige deltar, förbjöds inom ramen för Nordostatlantiska fiskerikonventionen sillfiske i Nordsjön och Skagerak under maj månad och perioden den 20 augusti—den 30 september 1971. Genom dessa fredningstider avsåg man att uppnå ett solidariskt skydd av det allt mindre sillbeståndet i Nordostatlantien. Enligt rekommendationen godtogs högst 10 % bifångster av sill vid annat fiske inom området. Visst begränsat fiske, 1 000 ton per år, för konsumtionsändamål m. m. fick vidare ske under fredningstiden under förutsättning att detta anmänts till kommissionen.

Vid möte med Nordostatlantiska fiskerikommissionen i december 1971 antogs en rekommendation om förbud av sillfiske i Nordsjön och Skagerak under tiden den 1 april—den 15 juni 1972 och den 1 februari—den 15 juni 1973. Liksom under förbudsperioderna år 1971 får även under förbudstiderna åren 1972 och 1973 högst 10 % bifångster av sill godtas vid annat fiske inom området. Vidare skall inom området

varje land för konsumtionsändamål m. m. få fiska högst 1 250 ton under förbudsperioden år 1972 och 2 500 ton under motsvarande period år 1973.

Departementschefen

Förhållandena inom fisket har under senare år påkallat flera särskilda stödåtgärder. Sålunda har konsolideringsstöd lämnats till fiskeföretag i likviditetssvårigheter, särskilt omställningsstöd har utgått till fiskare som lämnar fisket samt speciella stödformer har införts med anledning av förbudet mot sillfiske under vissa perioder i Nordsjön och Skagerak. Vidare har bl. a. ökade resurser ställts till förfogande för fiskets marknadsstöd. Syftet med alla dessa åtgärder har varit att försöka avhjälpa de aktuella svårigheterna för en näringsgren med särskilda problem och att därmed bl. a. hindra att stora kustområden avfolkas. I stor utsträckning har också omställningssvårigheterna för enskilda personer kunnat mildras och bl. a. gjort det möjligt för dem att inte behöva flytta från sin bostadsort. Det råder enligt min mening ingen tvekan om att utvecklingen inom fisket fortfarande kräver att särskilda stödåtgärder vidtas för att effekten av de åtgärder som hittills vidtagits inte skall förloras.

Mot den bakgrund som nu angetts är det enligt min mening angeläget att marknadsstabiliserande åtgärder kan utformas så att de medel som står till förfogande för fiskets marknadsstöd kan utnyttjas på effektivast möjliga sätt. Jag anser därför i likhet med fiskerinäringsutredningen att nya former av marknadsstöd bör kunna prövas av föreningen Svensk fisk inom ramen för de principer för fiskeripolitiken som godkänts av 1970 års riksdag. Föreningen bör ha möjlighet att om så anses påkallat främja avsättningen av fisk genom att lämna prisutjämningsbidrag eller regionalt fraktstöd. Minimi- och garantipriserna bör fastställas enligt nuvarande grunder, varvid föreningen dock bör ha möjlighet att ingripa i marknadsutvecklingen genom att temporärt fastställa ett minimipris som understiger garantipriset. När det gäller fisk, som av föreningen köpts till garantipris, bör den liksom hittills i princip inte få säljas under minimipriset till sådana användningsområden som normalt täcks med köp till lägst minimipris. Föreningen bör emellertid, som utredningen föreslagit, så långt detta kan ske utan att den ordinarie avsättningen störs, ha möjlighet att ordna avsättningen av överskotts-kvantiteterna så att kostnaderna för regleringen i möjligaste mån begränsas. Föreningen bör således kunna avsätta överskotts-kvantiteterna även till andra länder än sådana som har centraliserad import till priser som understiger minimipriset. Denna möjlighet bör också få användas tillfälligtvis på den inhemska marknaden om särskilda skäl föreligger. Jag anser vidare att föreningen även bör ha möjlighet att bl. a. aktivt

kunna medverka till åtgärder, som leder till en utbyggnad och förbättring av berednings- och distributionskapaciteten. Denna medverkan bör i första hand gälla organisatoriska frågor men föreningen Svensk fisk bör också med vissa ekonomiska insatser kunna bidra till avsättningsfrämjande åtgärder.

Föreningen Svensk fisk har hittills fått ta i anspråk medel i sin konjunkturutjämningsfond endast om oförutsedda förhållanden så har påkallat. Hänsyn till möjligheterna att förbruka fondmedel har inte kunnat tas när stödåtgärderna fastställts. Behållningen i fonden har också de senaste åren ökat kraftigt och uppgår nu till närmare 20 milj. kr. Liksom fiskerinäringens utredningen anser jag det i och för sig angeläget att medel finns för att täcka de utgifter, som kan uppstå på grund av oförutsedda förhållanden. Behållningen i fonden bör enligt min mening dock inte låsas så att föreningens möjligheter att under olika år utjämna behovet av medel för den löpande regleringsverksamheten begränsas. Vid särskilda behov bör därför högst en fjärdedel av fondens medel få användas för den löpande regleringen. Hänsyn härtill bör kunna tas redan när stödåtgärderna fastställs. Liksom hittills bör gälla att fondmedlen får förbrukas utan jordbruksnämndens medgivande endast om beslutet härom biträds av ordföranden i föreningen. Vidare bör i enlighet med utredningens förslag gälla att medel från fonden inte får tas i anspråk i sådan utsträckning att fondens behållning kommer att understiga 10 milj. kr. om ej Kungl. Maj:t medger det.

I enlighet med beslut av 1968 års riksdag har statens jordbruksnämnd efter överläggningar med ostkustens fiskarorganisationer och föreningen Svensk fisk lagt fram ett förslag om att även *regleringsåtgärderna på ostkusten* fr. o. m. den 1 juli 1972 skall ske inom ramen för föreningen Svensk fisk. Förslaget innebär vidare bl. a. att de särskilda fiskförsäljningsföreningarna på ostkusten och /eller deras centralorganisation Ostkustfisk även i fortsättningen får bestämma priserna på strömming för olika ändamål och nyttiggöra överskotten. Det förutsätts dock att en viss samordning av regleringssystemen på ostkusten och övriga kuststräckor kommer till stånd för att säkerställa att konkurrens mellan de olika kuststräckorna i möjligaste mån sker på lika villkor och att inte åtgärder vidtas, som motverkar att fisket och avsättningsförhållandena utvecklas rationellt. Jordbruksnämnden har i sitt förslag utgått från att föreningen Svensk fisk före budgetåret 1974/75 verkställer de utredningar som krävs för att klarlägga bl. a. de tekniska förutsättningarna för en ytterligare samordning av systemen.

Jag anser att nämndens förslag innebär ett första steg mot en önskvärd samordning av regleringsåtgärderna på olika kuststräckor. Prisregleringen på ostkusten bör således fr. o. m. budgetåret 1972/73 administreras av föreningen Svensk fisk, varvid stödet på ostkusten bör utformas enligt de grunder som föreslagits av jordbruksnämnden. Detta

innebär bl. a. att särskilda avgifter i enlighet med nämndens förslag tas ut av medlemmarna i de fiskförsäljningsföreningar, som är anslutna till centralföreningen Ostkustfisk. För prisregleringen på ostkusten bör i enlighet med jordbruksnämndens förslag föreningen Svensk fisk från prisregleringskassan för fisk få ett belopp som motsvarar de avgifter, som av ostkustens fiskförsäljningsföreningar inbetalats till prisregleringskassan samt därutöver belopp vilka för budgetåret 1972/73 svarar mot två gånger avgiftsbeloppet och för budgetåret 1973/74 mot 1,5 gånger avgiftsbeloppet.

Enligt jordbruksnämndens förslag skall såväl centralföreningen Ostkustfisk som Svenska ostkustfiskarnas centralförbund ingå som medlemmar i föreningen Svensk fisk med vardera fem insatser och antalet styrelseledamöter i föreningen skall ökas så att även ostkustfisket blir företrätt. Härvid har förutsatts att en ordinarie styrelseledamot skall representera centralföreningen Ostkustfisk och suppleanten för denne centralförbundet samt att föreningens arbetsutskott utökas med dessa personer. I skrivelse den 11 februari 1972 har föreningen Svensk fisk framfört att frågan om den framtida sammansättningen av föreningens styrelse och dess arbetsutskott har behandlats inom föreningen. Föreningen har härvid beslutat att förorda att styrelsen av Svensk fisk och dess arbetsutskott ökas med vardera två ledamöter jämte suppleanter för dessa, varvid ledamöterna skall väljas så att en representerar fisket och en näringslivet i övrigt. Även jag anser att föreningen Svensk fiskes styrelse i samband med att föreningens verksamhet kommer att omfatta ostkusten bör ökas med två ledamöter.

Jag övergår nu till att behandla statens jordbruksnämnds förslag beträffande *reglering av priserna på fisk på syd- och västkusten under budgetåret 1972/73, m. m.* Som förut angetts är det enligt min mening i nuvarande läge angeläget att tillräckliga resurser står till förfogande för fiskets marknadsstöd. Det av jordbruksnämnden i samförstånd med fiskets förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdelegation framlagda förslaget tillgodoser uppenbarligen detta krav när det gäller prisregleringen under budgetåret 1972/73. Jag ansluter mig till nämndens förslag. Prisregleringen på fiskets område liksom regleringen av importen och exporten bör således under budgetåret 1972/73 ske i huvudsak på samma sätt som under innevarande budgetår. Föreningen Svensk fisk bör för den löpande verksamheten budgetåret 1972/73 tillföras sammanlagt 4 milj. kr. från prisregleringskassan för fisk samt för denna verksamhet vidare få använda de ränteinkomster som under detta år uppkommer hos föreningen eller dess konjunkturutmättningsfond. Dessutom bör föreningen — i enlighet med vad som föreslagits i det föregående — få särskilda medel från prisregleringskassan för regleringsverksamheten på ostkusten. Till prisregleringskassan för fisk bör liksom föregående budgetår även föras över högst 1 milj. kr. av de fettvaru-

avgifter som utgår vid härdning av sillolja av inhemsk råvara, med avdrag för vad som kan beräknas restitueras vid export. Ett belopp motsvarande de fettvaruavgifter, som förs över till prisregleringskassan bör föras till föreningen Svensk fisk för dess verksamhet budgetåret 1972/73. De medel som anslås för den löpande verksamheten bör av föreningen Svensk fisk kunna användas även för marknadsfrämjande åtgärder och upplysningsverksamhet i fråga om saltsjö- och insjöfiskets fångster. Medel i prisregleringskassan för fisk bör liksom innevarande budgetår även under nästa budgetår kunna användas för andra ändamål än vad som förut angetts, om Kungl. Maj:t så anser det påkallat vid akuta svårigheter inom fisket. Trots att en viss förbättring kunnat noteras för fisket under senare tid kan vissa fiskeföretag komma i akut ekonomisk kris samtidigt som statliga insatser i form av t. ex. kreditgarantier för konsolideringsändamål inte bedöms möjliga. Det är relativt vanligt att andra fiskeföretag berörs av en sådan akut kris genom borgensåtaganden. Hotas fiskeföretag av konkurs e. d. till följd av att delägarna gått i borgen för annat fiskeföretag som råkat i ekonomiska svårigheter, bör prisregleringskassan få användas för att rädda förstnämnda företags existens. Detta innebär självfallet inte att borgensåtaganden, som kan infrias utan att fiskeföretags existens hotas, får avlyftas på detta sätt.

Jag vill erinra om att jag i årets statsverksproposition (prop. 1972: 1 bil. 11 s. 66) har föreslagit att statliga kreditgarantier bör för budgetåret 1972/73 liksom under innevarande budgetår få lämnas för konsolidering av de ekonomiska förhållandena vid fiskeföretag intill högst 20 milj. kr. Sådana garantier får lämnas om en genomgripande sanering av vederbörande företags ekonomi kommer till stånd.

Statens kostnader för prisregleringen bör liksom hittills täckas av medel som flyter in i prisregleringskassan för fisk. Jag anser liksom jordbruksnämnden att prisregleringsavgiften f. n. inte bör höjas. Nämnden bör således få ta upp prisregleringsavgifter under budgetåret 1972/73 i den ordning som gäller innevarande budgetår, dvs. med högst 3 % av inköpspriset — dock lägst minimipriset — för fisk, som fångas av svenska fiskare och som förs i land på väst- eller sydkusten. På fisk som importerats bör prisregleringsavgift få tas ut med belopp som motsvarar avgifterna på fisk som svenska fiskare fångar.

Under budgetåret 1972/73 bör — om särskilda skäl föreligger och på de villkor som fastställs av Kungl. Maj:t — behållningen i prisregleringskassan få användas för lån till föreningen Svensk fisk för att tillfälligt finansiera krediter vid försäljning av fisk på export.

För att under budgetåret 1972/73 bestrida kostnaderna för kvalitetskontroll av fiskvaror bör jordbruksnämnden få använda medel från prisregleringskassan för fisk.

Jag övergår här efter att behandla frågan om *särskilda åtgärder med anledning av förbudet mot sillfiske i Nordsjön och Skagerak*. Som förut

nämnts avses inom ramen för Nordostatlantiska fiskerikonventionen sillfiske med vissa undantag i angivna områden bli förbjudet under perioden den 1 april—den 15 juni 1972. Denna åtgärd är ett led i strävanden att skydda sillbeståndet och en fortsättning av det förbud mot sillfiske som i samma syfte under vissa perioder tillämpades år 1971. Sådana skyddsåtgärder är enligt min mening av väsentlig betydelse även för svenskt fiske. Samtidigt kan de medföra svårigheter för de fiskare, som normalt under förbudstiden bedriver sillfiske i de områden som berörs av förbudet. Under föregående år har därför också särskilda stödåtgärder vidtagits för dessa fiskare. Ersättning vid arbetslöshet med anledning av förbudet mot sillfiske har utgått enligt samma grunder som tillämpas för övrig arbetslöshetsersättning, varvid kostnaderna härför har bestritts med medel från prisregleringskassan för fisk. Vidare har under innevarande budgetår sammanlagt högst 3 milj. kr. från prisregleringskassan kunnat lånas ut till fiskeföretag, som på grund av förbudet mot sillfisket har fått likviditetssvårigheter. Slutligen kan under budgetåret 1971/72 särskilt bidrag med anledning av förbudet mot sillfiske under vissa tider i Nordsjön och Skagerak beviljas från anslaget Särskilt omställningsstöd till fiskare. Sådant bidrag kan enligt gällande bestämmelser beviljas med utgångspunkt från lottfördelningen på de båtar som under åren 1968—1970 (basperioden) under perioder motsvarande förbudstiderna har varit inriktade på sillfiske i Nordsjön och Skagerak, varvid bidrag utgår till såväl innehavare av manslott som båtlott. Bidrag jämte den beräknade inkomsten under förbudstiden får i regel inte överstiga 70 % av basperiodens inkomst. Denna gräns får dock överskridas om båtens nettoinfiskning under basperioden varit lägre än vad som kan anses vara ett tillfredsställande fångstresultat med hänsyn till bl. a. omkostnaderna vid fiske med en båt av ifrågavarande storlek och beskaffenhet. Bidrag får utgå med högst 3 000 kr. per lott, varvid dock bidrag inte lämnas till den som för närmast föregående inkomstår taxerats till statlig förmögenhetsskatt.

Jag anser att särskilda stödåtgärder även bör vidtas med anledning av det nu aktuella förbudet mot sillfiske i Nordsjön och Skagerak. Liksom föregående år bör således i detta sammanhang ersättning vid arbetslöshet utgå enligt samma grunder som tillämpas vid övrig arbetslöshetsersättning och kostnaderna för dessa arbetslöshetsersättningar samt administrationskostnaderna härför bör liksom år 1971 få bestridas med medel från prisregleringskassan för fisk. De erforderliga medlen bör utbetalas till Sveriges fiskares erkända arbetslöshetskassa efter redovisning av kostnaderna.

För att bl. a. tillgodose ett eventuellt lånebehov bör under budgetåret 1972/73 högst 3 milj. kr. från prisregleringskassan för fisk få användas. De medel som härvid utlånas från prisregleringskassan bör återbetalas till kassan och kassan bör även tillföras ränta på dessa medel. Det an-

kommer på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter om lånegivningen.

I årets statsverksproposition (prop. 1972: 1 bil. 11 s. 66) har jag föreslagit att från anslaget Särskilt omställningsstöd till fiskare bör under budgetåret 1972/73 liksom under innevarande budgetår särskilda bidrag vid behov kunna utgå med anledning av reglering av fisket. Dessa bidrag bör enligt min mening utgå efter i huvudsak nu gällande principer. Om särskilda skäl föreligger bör dock bidrag få utgå med högst 90 % av basperiodens inkomst.

Sveriges fiskares riksförbund har i skrivelse den 17 december 1972 ansökt om bidrag på 20 000 kr. till kostnaderna för en konferens i Stockholm i juni 1972 med representanter för yrkesfiskarnas organisationer och för havsforsknings- och undersökningsverksamheten i de länder som bedriver fiske i Östersjön. Kostnaderna för konferensen har beräknats till ca 30 000 kr. Enligt min mening är det av betydelse för fiskenäringen att spörsmål om fiskets utveckling i Östersjön och Bottenhavet kan diskuteras av representanter av berörda länders fiskarorganisationer och forsknings- och undersökningsinstitutioner. Jag anser därför att högst 20 000 kr. från prisregleringskassan för fisk bör ställas till riksförbundets förfogande för att bestrida vissa kostnader för nämnda konferens.

Hemställan

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1) medge att för tiden till utgången av juni 1973 reglering av priserna på fisk m. m. liksom importen och exporten av fisk jämte vad därmed hänger samman samt användningen av medel i statens jordbruksnämnds prisregleringskassa för fisk sker enligt de grunder jag förordat i det föregående,

2) medge att stöd till fiskare som drabbas av förbud mot sillfiske i Nordsjön och Skagerak lämnas enligt de grunder jag förordat i det föregående.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten